

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове за участие в конкурс
за академичната длъжност ДОЦЕНТ,
обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски” в ДВ., бр. 88/08.10.2013 г.

Рецензент: проф. д-р Добринка Колева Георгиева

Кандидат: гл. ас. д-р Миглена Иванова Симонска-Цацова

I. Кратки биографични данни за кандидата

Конкурсът за заемане на академична длъжност „доцент” в професионално направление 7.4. Обществено здраве (логопедия) е обявен за нуждите на Факултет „Обществено здраве и спорт” при ЮЗУ „Неофит Рилски”. Обявата за него е обнародвана в ДВ, бр. 88/8.10.2013 г. По обявения конкурс единствен участник е гл. ас. д-р Миглена Иванова Симонска – Цацова.

Миглена Симонска-Цацова е родена на 3 октомври 1973 година. Завършва висшето си образование в СУ „Св. Климент Охридски” през 1996 г. в специалност „Дефектология” със специализации „логопедия” и „олигофренопедагогика”. От март 1997 г. до края на 1999 г. работи като практикуващ логопед в XI Основно училище „Христо Ботев”, град Благоевград. От декември 1999 година започва работа в ЮЗУ „Неофит Рилски” като асистент. В настоящият момент заема длъжността „главен асистент”. През 2009 година защитава успешно докторска дисертация на тема „Диагностика на ранното заекване” и получава научната и образователна степен „доктор”.

М. Симонска-Цацова има над 15 годишен клиничен и 14 годишен университетски преподавателски опит в областта на логопедията. Интересите ѝ в сферата на комуникативните нарушения са най-вече по отношение на ранното заекване и неврологично базирани комуникативни нарушения, по които има разработени и лекционни курсове след придобиване на докторска степен.

От автобиографията и представените доказателствени материали е видно, че гл. ас. д-р М. Симонска-Цацова участва активно и в административните дейности на университета и на специалност Логопедия като: разработването на учебна документация, подготовка на документи по акредитирането на специалност „логопедия” в направление Обществено здраве, участие във вътрешни университетски и факултетни одити, координиране на дейностите по програма „Еразъм” на катедрено и факултетно ниво, подготовка на световни и национални научни форуми и др.

II. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

Участничката в конкурса е активен член на екипа от изследователи на Университетския център за изследване на заекването (УЦИЗ) от 2000 г. Научноизследователската дейност на М. Симонска е подчинена на стратегическите цели за научни изследвания на УЦИЗ: разработване и приложение на актуални методи и инструменти за диагностика, диференциална диагностика и логопедична терапия при нарушения на плавността на речта. Тази дейност се изразява в 6 успешно реализирани проекти на международно (2), национално (1) и университетско ниво (3) след придобиване на докторската степен. Функцията ѝ в тези проекти е участник (1), координатор (2) и ръководител (3). Общият брой на проектите в изследователската ѝ дейност наброява 13.

Научноизследователската дейност на М. Симонска има пряко приложен клиничен характер, който утвърждава логопедията (езиковата и говорна патология) като здравна специалност в направление Обществено здраве. Изследванията ѝ представляват качествени приложни разработки, ориентирани към логопедичната практика, а именно:

- ✓ Разработване на инструменти за диагностика на ранно заекване (редупликация и приложение на изследвания на Shipley, McAfee 1998 по отношение на плавностната решетка)
- ✓ Разработване на инструменти, в частност индикатори на ранно заекване (с определено приносен характер за теорията и практиката на говорната патология)
- ✓ Приложение (за първи път у нас) на програма Лидкомб за български условия при деца с ранно заекване при спазване на международните стандарти за провеждане на логопедична терапия.

И трите изброени области на нейната експериментална дейност са с международна актуалност извън тесните рамки на националната разпознаваемост, която тя определено притежава. Получените резултати във вид на 26 научни публикации и доклади в общ обем 673 страници са презантирани на най-престижни световни и европейски форуми:

- ✓ Световен конгрес по нарушения на плавността на речта, Тур, Франция, 2012
- ✓ Световен конгрес по логопедия, Копенхаген, Дания, 2007; Атина, Гърция, 2010
- ✓ Европейски конгрес по логопедия, Единбург, Великобритания, 2003; Хага, Холандия, 2012
- ✓ Международна Оксфордска конференция по изучаване на нарушенията на плавността на речта, Оксфорд, 2008; 2011
- ✓ Европейски симпозиум по нарушения на плавността на речта, Антверпен, Белгия, 2008; 2010

- ✓ Първа Световна конференция по запъване, Катарино, България - 2007.

Общо Симонска участва в 17 конференции след придобиване на докторска степен, от които 6 форума у нас и 11 международни. Този факт е доказателство за международна разпознаваемост по отношение на научните ѝ изследвания. Форумите, в които е участвала са организирани със съдействието на престижното издателство Elsevier, което е в листата на референтния списък на най-престижната база данни за научни публикации Thomson Reuters.

Професионалните интереси на кандидатката са обвързани и с членството ѝ в авторитетни асоциации като Международната асоциация по логопедия и фониатрия (IALP), Международната асоциация по запъване (ICA), Съюз на учените в България и др. През 2007 г. Симонска бе избрана за български координатор и участник в учредената в България през 2007 г. International Cluttering Association (ICA), <http://associations.missouristate.edu/ica/> Симонска бе част от организационния екип на *Първата световна конференция по проблеми на запъването*, организирана от Югозападен университет, университет Аделфи, Ню Йорк, Университета в Западна Вирджиния и Държавния университет в Мисури, САЩ. Това е най-престижният научен форум, който България организира в периода на преход. Симонска участва с един доклад, приет много добре от високо специализираната професионална чуждестранна аудитория.

За млад учен като Симонска, участието в подобни престижни международни форуми се осъществява предимно в рамките на проекти, които целят реализиране на точно определени изследователски цели и задачи. Участието в тези форуми е атестат за научна зрялост и бъдеща положителна перспектива на нейното лично качествено продължаващо кариерно развитие. Безспорно научното ѝ развитие е формирано от

участието ѝ в екипа изследователи от УЦИЗ, то е съгласно международните стандарти на ESFRI и е похвално прозрачно и научно коректно. За пример ще посоча участието ѝ в проект на Европейската Комисия № 177075 – LLP -1-2010- 1- FR – ERASMUSENWA в който тя е участник и координатор на дейностите през 2012 и 2013 г. (*Network for Tuning Standards & Quality of Educational Program for Speech Language Therapists in Europe*). Тя бе част от екипа на проекта към Световната банка (*Нови образователни технологии в обучението на студенти от специалност Логопедия*” 2003/2004, договор 12069), както и регистрира участие в единствените два български проекта по логопедия, финансирани от ФНИ в рамките на направление Обществено здраве (*Уникална научна апаратура*”, 2006 г., договор Д01-421/22.12.2005 г., и “*Практика, базирана на доказателства за ефективност при плавностни и гласови нарушения*”, договор ДТК 02/33 от 17.12. 2009г.) .

Успешната и безспорно интересна научна проблематика, която тя изследва е свързана и със задължителните за млад изследовател научни специализации във „Фонтис” университет, Айндховен, Холандия (юни, 2011); към Лидкомб консорциум във Великобритания (март 2010); към Кралския колеж на говорните и езикови терапевти, Великобритания (септември 2011).

Позитивен факт за качествената и актуална научна продукция на Симонска е спазването на Стратегическите цели на УЦИЗ и най-вече работата върху изследвания, ориентирани към клиничната логопедична практика. Научно-информираната изследователска работа с ориентация към практиката пронизва по-голяма част от публикационната ѝ активност.

В количествено отношение се отчитат 26 публикации, от които 15 след придобиване на докторска степен. В качествен аспект това са новаторски изследвания проведени чрез съблюдаване на нормите на академичната етика и коректност. Положителен факт е, че по-голяма част от научната ѝ продукция е самостоятелна и е плод на собствените ѝ научни усилия. От 2005 г. УЦИЗ работи по приложение на стандартите на

т. нар. практика, базирана на доказателства за ефективност (ПБДЕ), въведена в медицината още през 1972 г. Тя е ориентирана към здравната практика чрез приложение на ICF модела за Световната Здравна Организация (СЗО) по отношение на плавностната патология. Познавайки детайлно тези концепти, Симонска е част от успешния български екип, който налага успешни, интересни и новаторски за клиничната практика проучвания.

Цитиранията са логичен завършек на добрата публикационна активност на кандидата – цитируемостта ѝ в България е висока (над 22), в международен план – задоволителна (9), (Google scholar, Scopus).

Тя е гост-рецензент на *Bulgarian Journal of Communication Disorders*.

След защита на докторската си дисертация през 2009 г., Симонска се опитва да отстоява и формира своя собствена научна идентификация, извън рамките на изследователската си дейност в УЦИЗ. Тя започна изследвания в областта на неврологично-базираните комуникативни нарушения, изучавайки предимно дизартриите при деца и възрастни. Изследванията на тази нозологична единица тя осъществява отново чрез приложение на ICF-модела в логопедичната практика. Това комуникативно нарушение е в известна степен подценявано в българската клинична логопедия, което би могло да се обясни със строго изразеното педагогическо влияние на педагогиката в българската логопедия през последните 50 години. Изследванията в областта на клиничната логопедия у нас са подценявани, те са твърде ограничени и непопулярни. Разработването на подходящ, научно-базиран и съвременен инструментариум за диагностика и терапия на дизартрични нарушения е отправна точка в научните изследвания на Симонска през последните години.

Научно-информираното преподаване (НИП) в университетите, респективно и по клинична логопедия е приоритет в следващата декада, залегнал в *Стратегия 2020* за развитие на ЮЗУ, както и в концепцията за развитие на Факултета за Обществено здраве и спорт. НИП е част от образователната и преподавателска активност на Симонска: курсовете, които тя преподава (*Ранно заекване; Комуникативни нарушения при неврологични увреди при деца и възрастни – първа част*) са с международна положителна оценка. През 2013 г. тя участва в успешна преподавателска мобилност по Логопедия в рамките на програма Еразъм и чете лекции в университета в Гент, Белгия. От 2003 г. тя преподава на английски език на повече от 8 чуждестранни студента от европейски университети отново в рамките на програма Еразъм (*Рур университет, Германия; Гент Университет, Белгия; Университет Мария Кюри, Люблин, Полша*). Отзивите за преподавателската ѝ дейност са позитивни: фактът, че чуждестранните студенти избират непрекъснато нейните курсове е гаранция за качество на обучение. Несъмнено функциите ѝ на факултетски Еразъм координатор (2009-2012) са повлияли положително в тази насока. През юни 2011 г. тя участва като член на изпитна комисия в държавен изпит за защита на дипломни работи по логопедия, бакалавърска степен в университета Фонтис, Холандия (съвместно с проф. Ван Зален и проф. Георгиева). Този факт на международна преподавателска разпознаваемост не бива да бъде подценяван, тъй като се явява вид външна оценка за нейната компетентност.

В образователен план Симонска е информирана във висока степен, тъй като през годините на професионалното си кариерно развитие е имала неограничен достъп до ефективна научна комуникация със световноизвестни учени, гост-лектори и изследователи в рамките на УЦИЗ – над 30 през последните 13 години. С една част от тях тя работи

съвместно – Проф. К. Луис, САЩ, д-р Стийн Фибигър, Дания, проф. Ван Зален, Холандия и др.

Клиничната практика по логопедия не бива да се подценява: Симонска работи периодично в рамките на УЦИЗ и в Логопедичния център към ФОЗС (на който тя е директор) с лица с различни комуникативни нарушения. Тя ръководи успешно клиничната практика на студентите от бакалавърската и магистърска програми по логопедия.

Автор е на 1 учебник (*Комуникативни нарушения при неврологични увреди в детска възраст*), 1 методическо ръководство по проблеми на ранното заекване, и редица методически указания с приложен характер.

Работата ѝ със студенти от бакалавърската и магистърска програма се изразява в над 12 ръководства на дипломанти и съвместни участия в студентски научни сесии.

III. Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателската дейност на кандидата

1. В представените научни трудове за **ранното заекване за първи път у нас се предлага:**

- ✓ *изследване* на специфичните прояви на ранното заекване
- ✓ *детайлно и задълбочено анализиране* на основните симптоми, присъщи на заекването
- ✓ *доказване* на тяхната честота и вариативност
- ✓ *вземане под внимание* честотата и типа на нарушените плавности, техният брой спрямо лингвистичната единица
- ✓ *определяне* съотношението на типичните за заекването симптоми спрямо общия индекс на нарушена плавност – разработени авторски формуляри и тестове.

2. Приложение за първи път у нас на Лидкомб програма и доказване на нейната ефективност чрез проследяването на плавността на речта на терапевтираните деца след приключване на терапията.
3. Издаден е и *първият у нас* систематичен труд за **дизартрия и апраксия** в детска възраст, в който двете комуникативни нарушения се разискват във всички аспекти: етиология, патогенеза, симптоматика, диагностика, диференциална диагностика, и терапия.

Научно-приложните приноси засягат разглеждане на ICF класификацията на СЗО и възможностите за нейното приложение при определени комуникативните нарушения (ранно заекване, дизартрия, апраксия), тъй като увредените структура и функции на тялото могат да доведат ограничения в качеството на живот на лицата, носители на дадено нарушение.

IV. Критични бележки и препоръки

- ✓ Все още липсва постоянно участие в редакционна колегия на чуждестранно реферирано списание, но съм убедена, че това международно признание тепърва ѝ предстои.
- ✓ Необходимо е повишаване на броя цитирания в базата данни на Thomson Roiters или Ebsco.

V. Заключение

Научният и преподавателски профил на кандидата за придобиване на академичната длъжност доцент Миглена Симонска е изцяло съобразен с националните и международни стандарти за оценка и анализ както на научната ѝ продукция, така и на преподавателската ѝ дейност.

Въз основа на изложения подробен анализ на качествената публикационна научна активност на кандидата, на значимите приносни моменти целящи утвърждаване на логопедията именно

като здравна специалност, както и на успешната преподавателска дейност убедено предлагам гл. Ас. Д-р Миглена Симонска да бъде избрана за доцент в професионално направление 7.4. Обществено здраве (Логопедия).

Дата: 06.01.2014

**Подпис:
(проф. д-р Д. Георгиева)**